

Van Aartsen

hand om ook de NAVO, het Atlantisch bondgenootschap, te gebruiken? Men moet er immers niet aan denken dat er een militaire operatie plaatsvindt, waarbij zich risico's van volkerenmoord voordoen, en waarbij een Amerikaanse militair nooit last zal hebben van een Internationaal Strafhof en een, bijvoorbeeld, Nederlandse militair wel. Ik wil dus graag ook de NAVO als forum benutten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de minister van Buitenlandse Zaken.

Minister **Van Aartsen**: Het antwoord op de vraag van de heer Weisglas is kortweg "ja".

De heer Hoekema heeft een vraag gesteld over de medewerking aan VN-vredesmachten. Er bestaat een zeker verschil tussen het amendement dat is aangenomen in het Huis van Afgevaardigden en het voorstel in de Senaat. In het ontwerp dat in de Senaat is aanvaard, is juist wel sprake van de mogelijkheid van samenwerking met een grote reeks landen, waaronder NAVO-landen. Op het ontwerp is echter een uitzondering toegepast. Vandaar dat de "Conference Committee" in de komende dagen wat dit betreft van enig belang is.

Moet dit onderwerp aanstaande vrijdag aan de orde komen in de Europese Raad in Laken? Wij zijn voornemens om voor die tijd als Europese Unie onze mening te laten kennen aan de Amerikaanse regering. Als een en ander niet voor de bijeenkomst kan worden aangegeven, zal het zeker in Laken aan de orde moeten komen.

De heer Verhagen heeft gevraagd of het zinvol is om ons te richten op een compromis. Ik heb aangegeven dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen de activiteiten van het Congres en de opinie van de Administratie. Ik heb in dit verband gewezen op de rol van de Amerikaanse president ten aanzien van het Craig-amendement. Ik ben er dan ook voor om de Verenigde Staten continue op de hoogte brengen van onze mening, druk uit te oefenen op de Administratie, maar ook de hoop te houden dat wij de Amerikaanse regering kunnen overtuigen van het belang van het Internationaal Strafhof, juist in een tijd waarin multilateralisme van groot belang is. Ik heb over dit thema met de Kamer

in het kader van de begrotingsbehandeling gesproken.

De heer **Verhagen** (CDA): Op welke wijze kan de minister enerzijds recht doen aan de bezwaren die in Amerika leven en anderzijds de internationale werking van het Strafhof garanderen?

Minister **Van Aartsen**: Wij zullen het Amerikaans Congres moeten overtuigen van het belang van het Strafhof. Het is dan ook van belang dat er op dit punt interparlementaire contacten plaatsvinden. Ik geloof dat de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken eind januari naar de Verenigde Staten afreist. Het lijkt mij een uitstekend voornemen om dit punt aan de orde te stellen in gesprekken met Congresleden. Dat bezoek is een gouden gelegenheid om niet alleen de Nederlandse regering het werk te laten doen maar ook via het parlement een boodschap over te brengen, op de wijze waarop ik dat heb aangegeven. Wij mogen de Amerikaanse Administratie duidelijk op de hoogte stellen van onze opinie op dit punt.

De heer Van Oven heeft gevraagd naar het antwoord op zijn vragen. Die vragen stonden in relatie met een aantal technische elementen van het Delay-amendement in het Huis van Afgevaardigden waarover geen helderheid bestond. Dat heeft ons echter geen seconde belemmerd om zowel via de Europese Unie als in bilaterale contacten met de Amerikaanse regering onze mening weer te geven. Overigens heb ik de Tweede Kamer in het kader van de vragen bij de begrotingsbehandeling laten weten dat het hierbij om een schadelijke ontwikkeling gaat.

De heer Van Bommel heeft gevraagd naar de relatie met de NAVO. Ik heb gewezen op het amendement dat in de Senaat is aanvaard, waarin NAVO-landen worden uitgezonderd. Het is hiermee niet gezegd dat dit een betere uitkomst is dan hetgeen in het Huis van Afgevaardigden ligt. In ieder geval vormt het een belangrijk element. Om die reden is naar mijn oordeel die "Conference Committee" van groot belang en is het tevens belangrijk om deze week de Amerikaanse Administratie van onze mening op de hoogte te stellen.

Ik heb in de Kamer nog niet de gelegenheid gehad om mij uit te laten over de militaire tribunalen. Ik

zou graag wensen dat de Amerikanen meer geloof hebben in hun eigen rechtsstaat. Ook ten aanzien van de discussie rond de ASPA geldt dat de Amerikanen enige fiducia mogen hebben in de eigen, primaire jurisdictie. Wat betreft het Strafhof blijft natuurlijk gelden dat hier sprake is van secundaire jurisdictie. Waarom zouden de VS nu niet hun eigen rechtsstaat kunnen doen werken zoals wij ons voorstellen dat de rechtsstaat werkt en zou moeten werken? Er is te veel aan gemeenschappelijks aan ideeën tussen Europa en Amerika gelegd – ik verwijs naar de Amerikaanse grondwet – om niet ook daarin te investeren en deze boodschap naar voren te brengen.

Op de vraag van de heer Van Middelkoop over de NAVO zou ik zeggen: ja.

Regeling van werkzaamheden

□

De **voorzitter**: Op verzoek van enkele fracties stel ik voor, de stemmingen over wetsvoorstel nr. 23095 – het betreft een aanvulling van het nieuwe Burgerlijk Wetboek met betrekking tot koop en ruil – één week uit te stellen. Ik doel op punt 17 van de agenda.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: De minister van Binnenlandse Zaken heeft mij gevraagd, de stemmingen over het Gemeentefonds met één week uit te stellen. Betekent dit dat de stemmingen over de gehele begroting van BZK moeten worden uitgesteld? Mij blijkt dat dit niet het geval is. Het gaat alleen om de stemmingen over het Gemeentefonds, vermeld onder punt 13 van de agenda.

Mevrouw **Van der Hoeven** (CDA): Voorzitter. U gaf aan dat de stemmingen over de begroting van Binnenlandse Zaken wél kunnen plaatsvinden, maar ik wijs erop dat amendementen betreffende het Gemeentefonds ook consequenties kunnen hebben voor de begroting van Binnenlandse Zaken. Ik weet niet of het zo kan.

De **voorzitter**: Vandaar de vraag die ik zojuist stelde. Ik ging ervan uit, gelet op het feit dat de minister mij

Voorzitter

zélf dit verzoek had gedaan, dat hij daarvoor wel een oplossing zou hebben.

Minister **De Vries**: Ik vraag om dit uitstel, omdat ik zeer kort geleden een nieuw amendement betreffende het Gemeentefonds heb gezien dat in het geheel niet raakt aan discussies die wij eerder hebben gevoerd. De regering heeft daarover haar oordeel niet kunnen geven, terwijl er ook niet in een AO over is gesproken. Ik hecht eraan, samen met collega's in het kabinet de Kamer daarop een reactie te geven, nog vóór het in stemming komt.

Mevrouw **Van der Hoeven** (CDA): Voorzitter. Is het mogelijk om over de ándere amendementen die met betrekking tot het Gemeentefonds zijn ingediend, wel al vandaag te stemmen?

Minister **De Vries**: Ik geloof dat daartegen geen bezwaren zijn.

De **voorzitter**: Dan zullen wij het op die manier doen.

Het woord is aan de heer Van Middelkoop.

De heer **Van Middelkoop** (Christen-Unie): Mevrouw de voorzitter. Jongstleden zaterdag stond er in NRC Handelsblad een groot artikel van de schrijver Arthur Japin over Ghana, de geschiedenis van de slavernij en de relatie met Nederland. Ghana is een land dat, zoals u weet, staat op de landenlijst van onze minister voor Ontwikkelingssamenwerking. In dit artikel figureerde mevrouw Herfkens eveneens. Als alles waar is wat in dit artikel staat, is onze minister erin geslaagd om Ghanese autoriteiten te schofferen. Ze heeft zich kennelijk ook willen afsluiten van de pijnlijke historische relatie tussen Ghana en Nederland. Vermoedelijk is zij ook weigerachtig geweest om de zieke minister-president Kok te vervangen in het kader van de manifestatie Ghana 300 Nederland.

De vraag is of dit verhaal een objectieve weergave van de feiten bevat; dat weten wij niet. Daarom zou ik het op prijs stellen om de zienswijze van de minister te vernemen over datgene wat daar is gebeurd. Dat zou kunnen in de vorm van een ingekomen stuk in de NRC, maar daar ga ik niet over. Ik zou het

op prijs stellen als het zou kunnen in de vorm van een brief aan de Kamer.

Mevrouw **Verburg** (CDA): Voorzitter. Ik wil dit verzoek graag ondersteunen en zou daaraan nog graag twee punten toevoegen. In de eerste plaats vraag ik mij af hoe het staat met de voorbereiding en de inhoud van het feest dat gevierd moet worden als gevolg van deze 300 jaar bestaande relatie. In de tweede plaats hebben wij begrepen dat dit bezoek ook is bedoeld als voorbereiding van het bezoek van de kroonprins aan Ghana. Ook wat dat betreft vernemen wij graag de stand van zaken.

De **voorzitter**: Ik neem aan dat de heer Van Middelkoop tegen deze toevoeging geen bezwaar heeft.

De heer **Van Middelkoop** (Christen-Unie): Ik kan er moeilijk bezwaar tegen maken, maar deze punten sluiten toch niet geheel aan bij de optiek van mijn vragen. Ik wilde het beperken tot het "incident", voorzover die term gerechtvaardigd is, tot datgene wat zich al dan niet in Ghana heeft afgespeeld. Ik vraag mij voorzichtig af of alle zaken die mevrouw Verburg er nu bijhaalt, er wel bij moeten.

Mevrouw **Verburg** (CDA): Voorzitter...

De **voorzitter**: Neen, mevrouw Verburg, wij gaan daarover niet in discussie.

Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet. Het kabinet zal dan naar bevind van zaken de Kamer antwoorden.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Rietkerk.

De heer **Rietkerk** (CDA): Voorzitter. Ik verzoek u een interpellatie te mogen houden over de krantenartikelen die gaan over het te vroeg vrijlaten van gevangenen en het cellentekort. Deze artikelen stonden gisteren in De Telegraaf en vandaag in dezelfde krant en het Algemeen Dagblad. De datum van 15 december, de dag waarop bepaalde maatregelen genomen zullen worden, nadert snel en daarom

vraag ik of deze interpellatie op zeer korte termijn gehouden kan worden.

De heer **Niederer** (VVD): Voorzitter. De VVD-fractie steunt dit verzoek, maar ik vraag u met het oog op de voorbereidingen om het interpellatiedebat niet vandaag te voeren.

De heer **Dittrich** (D66): Voorzitter. De fractie van D66 steunt het verzoek van de heer Rietkerk. Ik vraag u of het interpellatiedebat morgen kan plaatsvinden.

Mevrouw **Duijkers** (PvdA): Ook de PvdA-fractie steunt het verzoek van de heer Rietkerk. Ik vraag u of een afschrift van het akkoord met de bonden naar de Kamer kan worden gezonden, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik vraag de heer Rietkerk hierop te reageren. Ik merk hierbij op dat ik er moeite mee heb dat het spoeddebat op morgen gezet wordt.

De heer **Rietkerk** (CDA): Ik ben dat met u eens, maar ik heb met moeite net de brief van de minister van Justitie in mijn post gevonden waarin wordt ingegaan op een aantal van deze zaken. Wij moeten ons hierop voorbereiden. Verder ben ik het met mevrouw Duijkers eens dat er nog informatie nodig is over het overleg met de bonden. Als die informatie in de loop van de middag of avond binnenkomt, kan ik mij voorstellen dat de interpellatie morgen wordt gehouden. Dat zou dan de enige reden zijn, verder kan de interpellatie wat mij betreft zo snel mogelijk worden gehouden.

De **voorzitter**: U en ik zijn het in ieder geval daarover eens. Ook ben ik het met uw argumenten eens. De uitkomst kan wellicht ook de heren Niederer en Dittrich tevredenstellen, maar men moet niet een spoeddebat op termijn zetten.

Ik zie dat er brede steun voor het interpellatieverzoek is en ik zal de Kamer hieromtrent een nader voorstel doen. Verder stel ik voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet omdat om nadere informatie is gevraagd.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer De Wit.

Voorzitter

De heer **De Wit** (SP): Voorzitter. Afgelopen donderdag vergaderde de JBZ-raad over onder meer twee belangrijke onderwerpen, te weten het Europese arrestatiebevel en het kaderbesluit terrorisme. Ik vraag de minister van Justitie om zo snel mogelijk het verslag van deze JBZ-raad naar de Kamer te zenden, vooral omdat volgende week het debat over de Europese top, waarbij dezelfde onderwerpen aan de orde komen, in de Kamer plaatsvindt.

De **voorzitter**: Wat bedoelt u met "zo snel mogelijk"?

De heer **De Wit** (SP): Het liefst voor het weekend.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Voorzitter. Ik realiseer mij dat ik iets te laat ben met mijn verzoek, maar ik vraag of de allerlaatste vorm van het EU-arrestatiebevel met het verslag kan worden meegezonden.

Mevrouw **Scheltema-de Nie** (D66): Ik sluit mij graag aan bij het verzoek van de heer De Wit met één maar. Het heeft alleen zin als de berichtgeving ons voor donderdag bereikt, omdat dan een algemeen overleg ter voorbereiding van de top wordt gehouden.

De **voorzitter**: Dan stel ik voor, ook het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Rabbae.

De heer **Rabbae** (GroenLinks): Mede naar aanleiding van het bericht in de Volkskrant van gisteren over de toenemende onzekerheid voor vrouwen en minderjarige asielzoekers in de asielzoekerscentra vraag ik de staatssecretaris van Justitie om een brief waarin zij, ingaande op dat bericht, aangeeft welke maatregelen zij zal treffen om aan het gesignaleerde probleem het hoofd te bieden.

De **voorzitter**: Het is goed als ik de Kamer mededeel dat u daarover vandaag mondelinge vragen had willen stellen, maar dat er al schriftelijke vragen van enige tijd geleden lagen. Ik geef toe dat er in dit geval sprake is van de actualiteit. Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet. Verder zal ik vragen om tegelijkertijd de schriftelijke vragen van de heer Middel die er al lagen te beantwoorden.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (VIII) voor het jaar 2002 (28000-VIII)**,

- over:

- de motie-Ross-van Dorp/Rabbae over humanistisch en christelijk vormingsonderwijs (28000-VIII, nr. 51);
- de motie-Eurlings over het prijsregime voor school- en studieboeken (28000-VIII, nr. 52);
- de motie-Eurlings over de korting op het budget van de Open Universiteit (28000-VIII, nr. 53);
- de motie-Eurlings/Hamer over een beleidsagenda voor een "Leven lang leren" (28000-VIII, nr. 54);
- de motie-Hamer/Eurlings over een innovatiefonds (28000-VIII, nr. 56);
- de motie-Hamer c.s. over de financiering van het hbo (28000-VIII, nr. 57);
- de motie-Hamer c.s. over verlaging van de schoolkosten (28000-VIII, nr. 58);
- de motie-Barth c.s. over de pedagogische opdracht van scholen (28000-VIII, nr. 59);
- de motie-Barth c.s. over vooruitlopen op de Wet beroepen in het onderwijs (28000-VIII, nr. 60);
- de motie-Rabbae c.s. over de vrijwillige ouderbijdrage (28000-VIII, nr. 61);
- de motie-Rabbae c.s. over studeren met een handicap (28000-VIII, nr. 62);
- de motie-Rabbae c.s. over intercultureel onderwijs (28000-VIII, nr. 63);
- de motie-Rabbae over leerstijlen (28000-VIII, nr. 64);

- de motie-Rabbae over de administratieve lasten in het onderwijs (28000-VIII, nr. 65);
- de motie-De Vries c.s. over de opleidingsmogelijkheden voor artsen en tandartsen (28000-VIII, nr. 66);
- de motie-Van Bommel c.s. over het inzetten van incassobureaus en deurwaarders (28000-VIII, nr. 67);
- de motie-Van Bommel/Slob over een maximum voor de ouderbijdrage (28000-VIII, nr. 68);
- de motie-Van Bommel over het streven naar meer gemengde scholen (28000-VIII, nr. 69);
- de motie-Lambrechts c.s. over de toegankelijkheid van het onderwijs (28000-VIII, nr. 71);
- de motie-Lambrechts/Cornielje over kleinere scholen (28000-VIII, nr. 72);
- de motie-Lambrechts c.s. over een vraaggefinancierd experiment in het hbo (28000-VIII, nr. 73);
- de motie-Slob c.s. over de hoogte van het lesgeld (28000-VIII, nr. 74);
- de motie-Slob c.s. over tweetalig onderwijs (28000-VIII, nr. 75).

(Zie vergadering van 29 november 2001.)

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring vooraf.

□

Mevrouw **Lambrechts** (D66): Mevrouw de voorzitter. Wij zullen het amendement-Slob op stuk nr. 89 niet steunen, ofschoon de intentie, geen verhoging van het lesgeld, de fractie van D66 zeer aanspreekt. Op de eerste plaats vinden wij de dekking niet fraai. Een deel van de dekking gaat ten koste van lopende projecten in het voortgezet onderwijs en dat willen wij niet. Op de tweede plaats vinden wij dat de route van afbouw van het lesgeld moet plaatsvinden op basis van een goed onderbouwd voorstel met een helder meerjarenperspectief. De compensatie voor de financiering daarvan zal wat betreft de fractie van D66 in de totale begroting gezocht moeten worden. Op de derde plaats hebben wij inmiddels zelf een motie op stuk nr. 58 voorgesteld waarin op korte termijn om een zorgvuldiger traject wordt gevraagd.

Ten slotte meld ik dat wij ook de motie op stuk nr. 74 van de heer Slob over hetzelfde onderwerp zullen steunen.